

Afsprakenkader Naleving en Handhaving Verantwoord winkelen

– Aanpak Covid-19 in de detailhandel –

Namens alle aangesloten detailhandelsbranches bij MKB-Nederland en VNO-NCW, overeengekomen met Rijksoverheid en VNG

Doel van dit document is om alle voorwaarden en afspraken voor de detailhandel bij elkaar te brengen zodat in één opslag duidelijk is wie wat doet en wie waar voor verantwoordelijk is. Naast deze landelijke afspraken is altijd lokaal maatwerk nodig in samenwerking tussen bij de openbare ruimte betrokken partijen. Ieders verantwoordelijkheden zijn in dit afsprakenkader zo concreet mogelijk vastgelegd.

Verantwoordelijkheid ondernemers

- Basisregels t.a.v. hygiëne, desinfectie en gezondheid. Regels hangen aan de buitenkant van de winkel en worden binnen herhaald.
- Deurbeleid: maximaal 1 bezoeker per 5 m² vloeroppervlak zodat iedereen 1,5 meter afstand tot elkaar kan houden in de winkels. Kinderen t/m 12 jaar tellen mee.
- Ondernemers in de detailhandel zien toe op naleving van de veiligheidsmaatregelen en dosering naar de winkelruimte. De ondernemer/filiaalmanager zorgt dat het maximum aantal toegestane klanten niet wordt overschreden en actief deurbeleid wordt gevoerd. Ook houdt deze toezicht op een ordentelijke rijvorming voor de winkel, zoals lokaal is overeengekomen in de driehoek met centrumorganisaties en gemeenten. De ondernemer zorgt voor afstand in eventuele rijen vóór de winkel; en zorgt ervoor dat er geen oploop ontstaat.
- Gedragsregels voor klanten en personeel: o.m. 1,5m-regel en looproutes.
- Inrichting van de fysieke binnenruimte door toepassing kuchschermen en andere beschermingsmiddelen waar nodig en ruimtelijke indeling, looproutes, pijlen ed.
- Scenario's voor bij slecht weer (wanneer mensen niet geduldig buiten wachten).
- Ondernemers kunnen er voor kiezen om preventief terug te vallen op click en collect en/of winkelen op afspraak (zie hiervoor het afsprakenkader voor click en collect en winkelen op afspraak d.d. 12 maart 2021).

Handhaving

Primair handhaving door ondernemers zelf, al dan niet met behulp van particuliere beveiligers. Zij kunnen klanten aanspreken, toegang weigeren of verzoeken de winkel te verlaten. Voor veilige winkelgebieden is de handreiking 'Veilig winkelgebied' opgesteld. Bij (on)voorzien drukte kunnen zij besluiten op sommige locaties om preventief vrijwillig niet open te gaan of kunnen zij besluiten om proactief de deuren te sluiten. Ondernemers escaleren bij incidenten via de gemeente naar BOA/politie. Gemeente en justitie vormen het sluitstuk van de handhaving.

➤ Handhaving door gemeente en justitie

- De burgemeester kan ten aanzien van openbare plaatsen (buiten de winkel) – in het geval de geldende maatregelen, zoals de veilige afstand, niet worden nageleefd of een dreiging daarvan - door middel van een bevel bijvoorbeeld de weg afsluiten voor verkeer of de aanwezige personen verwijderen (op grond van artikel 58m Twm en/of de gemeentewet artikel 174).
- De burgemeester kan de overtreding van een voorwaarden gesteld in Tijdelijke regeling maatregelen covid-19 voor de detailhandel met een last onder bestuursdwang of onder dwangsom.
- Als in publieke plaatsen bij het winkelen coronamaatregelen niet worden nageleefd (zoals de veilige afstandsnorm), kan de burgemeester een aanwijzing of bevel aan de verantwoordelijke voor de publieke plaats (artikel 58k Wpg) geven, Dit kan een last onder bestuursdwang of last

onder dwangsom (artikel 58u Wpg) of een bevel zijn (artikel 174, tweede lid, van de Gemeentewet).

- Als bij de eigen handhaving door winkeliers/ondernemers dreigende situaties ontstaan, kan een beroep op de politie worden gedaan.
- De regels gelden voor iedereen, maar de omstandigheden kunnen per geval verschillen. De keuze voor de wijze van handhaven in een concrete situatie is aan de professionaliteit van de handhaver.

Naleving en handhaving op gebiedsniveau

- Gezamenlijke verantwoordelijkheid ondernemers in nauwe samenwerking met gemeenten. Dit is vastgelegd in de richtlijn 'Winkelen en de openbare ruimte' (bijlage). Samen bieden deze een systeemaanpak voor afspraken op lokaal niveau tussen (georganiseerde) private partijen en gemeenten; ieder vanuit eigen verantwoordelijkheid. Voor elk van deze geldt dat er een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling in de regievoering is.
- Met de Veiligheidsregio's is afgesproken dat zij een ondersteunende structuur bieden.

Bijlage: ‘Winkelen voor mensen met een beperking’

De coronamaatregelen zijn noodzakelijk, maar pakken voor mensen met een beperking soms vervelend uit. Vaak heeft dat te maken met onvoldoende kennis over en weer over de mogelijkheden en onmogelijkheden voor de klant en winkelier. Bijna altijd kunnen deze situaties voorkomen worden door met elkaar in gesprek te gaan. Op basis van de knelpunten en oplossingen die via gehandicaptenorganisaties en meldpunten zijn binnengekomen, volgen hieronder een aantal concrete tips/handreikingen ter aanvulling op de richtlijn:

Beleid rond karretjes en mandjes

Eén karretje of mandje per persoon is een heel effectief middel om de hoeveelheid klanten in de winkel te reguleren. Denk er wel aan dat niet iedereen een karretje kan duwen of een mandje kan dragen. Weiger deze mensen dan niet de toegang maar kijk samen naar een praktische oplossing.

Begeleiding

Sommige mensen hebben een begeleider nodig om naar de winkel te kunnen. Denk bijvoorbeeld aan mensen met lichte dementie. Vraag daarom als mensen met z'n tweeën binnenkomen wat hier de reden voor is. Als klant helpt het ook om even vooraf bij de winkelier te melden dat je samen naar binnen gaat. Wanneer er sprake is van 'winkelen op afspraak', reserveren de klant én begeleider ieder een eigen tijdvak.

Mensen met een visuele beperking

Pijlen en andere markeringen op de vloer zijn voor mensen met een visuele beperking niet altijd goed te zien. Maak daarom bijvoorbeeld gebruik van opvallende en contrastrijke tape voor lijnen en pijlen. En denk bij eventuele afzettingen in de winkel ook aan een goede zichtbaarheid en voelbaarheid voor blinde mensen.

Plexiglas schermen en visuele beperking

Deze doorzichtige schermen zullen vaak niet gezien worden door mensen met een visuele beperking. Denk bijvoorbeeld aan schermen in de looproute of bij de toonbank waar een opening is om iets aan te geven of voor de betaalautomaat. Met contrastrijke tape kun je de randen beter zichtbaar maken.

Plexiglas schermen en auditieve beperking

Plexiglas biedt een goede bescherming voor klant en personeel. Bedenk daarbij wel dat de ruim 700.000 slechthorende mensen hierdoor meer moeite kunnen hebben om de ander te verstaan. Houd als medewerker rekening met de verstaanbaarheid en maak als klant kenbaar als je het niet goed kan verstaan.

Hulphonden

Hulp- en assistentiehonden zijn altijd toegestaan in de winkel.

Rustigere winkelmomenten voor mensen met hoog gezondheidsrisico

Informeer je klanten over de rustige winkelmomenten, zodat zij zelf een afweging kunnen maken over het moment van winkelen.

Bijlage: Richtlijn 'Winkelen en de openbare ruimte'

Preambule

- In deze richtlijn is vastgelegd wie proactief het voortouw neemt (regie voert) om te zorgen dat de coronamaatregelen worden toegepast en nageleefd in de openbare ruimte binnen een winkelgebied.
- De belangrijkste partijen in ieder winkelgebied zijn de winkeliers, de beheerders/eigenaren en de gemeente. Zij vullen onderstaande regels in door middel van lokaal maatwerk en samen met andere partijen die gebruik maken van de openbare ruimte, zoals de horeca.
- Winkeliers, beheerders/eigenaren en handhavers kunnen aanvullend op afspraken in dit document gebruik maken van de handreiking 'Verantwoord bezoek winkelgebieden' dat is opgesteld door de Retailagenda, de detailhandelsbranches en de VNG.
- Voor het naleven van de veiligheidsmaatregelen binnen in de winkel geldt de richtlijn 'Verantwoord winkelen'.

Het Nederlandse winkellandschap wordt ingedeeld in drie categorieën.

1. (Overdekte) winkelcentra, outletcentra, planmatig opgezette winkelgebieden en overige vergelijkbare winkelgebieden

Aan de beheerder en/of eigenaar wordt gevraagd te zorgen:

- dat de gedragsregels voor bezoekers duidelijk zichtbaar en herhaaldelijk gecommuniceerd worden
- dat het winkelgebied zo is ingericht dat iedereen 1,5 meter afstand tot elkaar kan houden
- dat bezoekers die zich niet aan de regels houden daarop worden aangesproken
- dat het maximum aantal aanwezigen in een (semi-)overdekt centrum wordt gecommuniceerd bij de entree(s) en dit maximum niet overschreden wordt
- voor de aanwezigheid van desinfectiemiddelen voor bezoekers
- voor het schoonhouden en eventueel afsluiten van objecten in het winkelgebied (denk aan deuren, trapleuningen, prullenbakken, betaalautomaten, bankjes, speeltoestellen etc.)

2. Binnensteden, binnenstedelijke winkelgebieden, wijkcentra, winkelstrips en dorpskernen en overige vergelijkbare winkelgebieden

Aan de winkeliersvereniging, dan wel de ondernemersvereniging of de ondernemers verenigd in een ondernemersfonds, zoals een Bedrijven Investeringszone (BIZ), wordt gevraagd te zorgen:

- dat de gedragsregels voor bezoekers duidelijk zichtbaar en herhaaldelijk gecommuniceerd worden
- het winkelgebied zo is ingericht dat iedereen 1,5 meter afstand tot elkaar kan houden
- dat bezoekers die zich niet aan de regels houden daarop worden aangesproken

Landelijke brancheorganisaties zullen afspraken maken met eigenaren van parkeerplaatsen gericht op het spreiden van bezoekers over de week en de dag.

Gemeenten in de 25 grootste steden zullen zoveel als nodig afspraken invoeren voor parkeerplaatsen in gemeentelijk bezit gericht op het spreiden van bezoekers over de week en de dag.

Gemeenten zullen de winkeliers- c.q. ondernemersverenigingen en ondernemersfondsen actief ondersteunen bij het oplossen van mogelijke knelpunten en kijken naar mogelijkheden, afspraken maken en concrete maatregelen treffen. Ook zullen zij constructief meewerken in mogelijkheden om met fysieke aanpassingen van de openbare ruimte bij te dragen aan het naleven van de 1,5 meter afstand.

Individuele winkeliers steunen de winkeliers- c.q. ondernemersverenigingen en ondernemersfondsen bij het invullen van hun rol.

Indien binnen kleinschalige wijk- en/of buurtcentra een winkeliers- of ondernemersvereniging ontbreekt en regie op drukte is op momenten plaatselijk nodig, dan neemt de grootste private partij in het betreffende centrum het voortouw.

3. Woonboulevards, retailparken, winkelboulevards, (solitaire) winkels buiten de bebouwde kom, winkels in de periferie en overige vergelijkbare winkelgebieden

Aan de beheerder of eigenaar wordt gevraagd te zorgen:

- dat de gedragsregels voor bezoekers duidelijk zichtbaar en herhaaldelijk gecommuniceerd worden
- dat het winkelgebied zo is ingericht dat iedereen 1,5 meter afstand tot elkaar kan houden
- dat op piekmomenten op de parkeerterreinen verkeersregelaars aanwezig zijn die de 1,5 meter afstand garanderen
- dat bezoekers die zich niet aan de regels houden daarop worden aangesproken
- dat het maximum aantal aanwezigen in een (semi-)overdekt centrum wordt gecommuniceerd bij de entrees en dit maximum niet overschreden wordt
- voor de aanwezigheid van desinfectiemiddelen voor bezoekers
- voor het schoonhouden en eventueel afsluiten van objecten in het winkelgebied (denk aan deuren, trapleuningen, prullenbakken, betaalautomaten, bankjes, speeltoestellen etc.)

Indien er meerdere eigenaren zijn, dan wordt de winkeliersvereniging of ondernemersvereniging gevraagd dezelfde rol te pakken als genoemd onder categorie 2. Indien een winkeliersvereniging of ondernemersvereniging ontbreekt en regie op drukte is op momenten plaatselijk nodig, dan neemt de grootste private partij het voortouw.

De eigenaar van een solitaire winkel wordt gevraagd te zorgen:

- dat de gedragsregels voor bezoekers duidelijk zichtbaar en herhaaldelijk gecommuniceerd worden
- dat de eigen buitenruimte om de winkel zo is ingericht dat iedereen 1,5 meter afstand tot elkaar kan houden
- dat bezoekers die zich niet aan de regels houden binnen de eigen buitenruimte om de winkel daarop worden aangesproken
- dat op piekmomenten op de eigen parkeerterreinen verkeersregelaars aanwezig zijn die de 1,5 meter afstand garanderen
- dat nooit meer auto's aanwezig zijn op een parkeerplaats dan het maximum aantal klanten dat is toegestaan aanwezig te zijn in de winkelruimte(n)
- dat alle regels worden nageleefd in de winkel die voortvloeien uit de richtlijn 'Verantwoord winkelen'.

Schema verantwoordelijkheden buitenruimte

CATEGORIE 1

- (Overdekte) winkelcentra
- Outletcentra
- Planmatig opgezette winkelgebieden
- Overige vergelijkbare winkelgebieden

CATEGORIE 2

- Binnensteden
- Binnenstedelijke winkelgebieden
- Wijkcentra
- Winkelstrips en dorpskernen
- Overige vergelijkbare winkelgebieden

CATEGORIE 3

- Woonboulevards
- Retailparken
- Winkelboulevards
- (Solitaire) winkels buiten de bebouwde kom
- Winkels in de periferie
- Overige vergelijkbare winkelgebieden

ACTIES

Retail formule (GWB)

- Geeft opdracht aan filiaal- en rayonmanagers om de 'Zie om naar je burens'-actie* uit te voeren; ●●●●
- Steunt proactief bij de uitvoering van de richtlijn 'Winkelen en de openbare ruimte'; ●●●●
- Geeft rayonmanagers ureninzet die zij kunnen besteden aan het ondersteunen van centrumorganisatie; ●●
- Verruimt de openingstijden van winkels op de vrijdagavond en de zaterdagavond met het oog op spreiding; ●●
- Neemt deel aan lokale marketing vanuit centrumorganisatie ● en zet met (lokale) marketing in op spreiding van klanten, specifiek met oog op decembermaand; ●●●●
- Solitair gevestigde winkels zetten beveiligers en verkeersregelaars in op drukke momenten ●.

*Formules worden aangespoord om in het kader van inter-collegiale zelfregulering en intensivering van de naleving in de winkel actief collega-winkeliers (de 'burens') mee te nemen in naleving van de richtlijnen.

Zelfstandige ondernemer

- Steunt proactief bij de uitvoering van de richtlijn 'Winkelen en de openbare ruimte'; ●●●●
- Neemt deel aan de 'Zie om naar je burens'-actie; ●●●●
- Neemt deel aan lokale marketing vanuit centrumorganisatie. ●●●●

Centrumorganisatie

- Neemt proactief het voortouw om te zorgen dat de coronamaatregelen worden toegepast en nageleefd in de openbare ruimte binnen het winkelgebied; ●●●●**
- Regelt toezicht via stewards en/of gastvrouwen/gastheren om naleving richtlijnen en coronamaatregelen te bevorderen in weekenden en op andere drukke momenten. ●●

** In categorie 3 enkel als er geen eigenaar of beheerder is.

Eigenaar of beheerder

- Neemt proactief het voortouw om te zorgen dat de coronamaatregelen worden toegepast en nageleefd in de openbare ruimte binnen het winkelgebied. ●●
- Regelt toezicht via beveiligers, stewards en/of gastvrouwen/gastheren om naleving richtlijnen en corona-maatregelen te bevorderen in weekenden en andere drukke momenten. ●●

Vastgoedeigenaar

- Steunt proactief bij de uitvoering van de richtlijn 'Winkelen en de openbare ruimte'. ●●

Gemeente

- Steunt de centrumorganisatie bij het oplossen van mogelijke knelpunten in de uitvoering van de richtlijn 'Winkelen en de openbare ruimte'; ●
- Werkt constructief mee in mogelijkheden om met

- fysieke aanpassingen van de openbare ruimte bij te dragen aan het naleven van de 1,5 meter afstand; ●
- Regelt toezicht via verkeersregelaars om auto- en fietsverkeer in goede banen te leiden. ●

Handhaver

- Voert zijn wettelijke handhavings- en toezichtstaak uit; ●●●●
- Ondersteunt met BOA/politie bij incidenten als private toezicht ontoereikend blijkt. ●●●●

Landelijke brancheorganisatie

- Ondersteunen leden en centrumorganisatie door middelen van informatie, advies en materiaal om te kunnen voldoen aan de richtlijn 'Verantwoord winkelen'; ●●●●
- stelt menskracht ter beschikking om waar nodig op te treden richting winkels of winkelgebieden om winkels en winkelgebieden aan te sporen hun taken op te pakken. ●●●●

De Nieuwe Winkelstraat

- Ondersteunt gemeente en centrumorganisatie bij uitvoering van haar verantwoordelijkheden. ●

Lokaal Retailbelang

- Ondersteunt gemeente en centrumorganisatie bij uitvoering van haar verantwoordelijkheden. ●●